

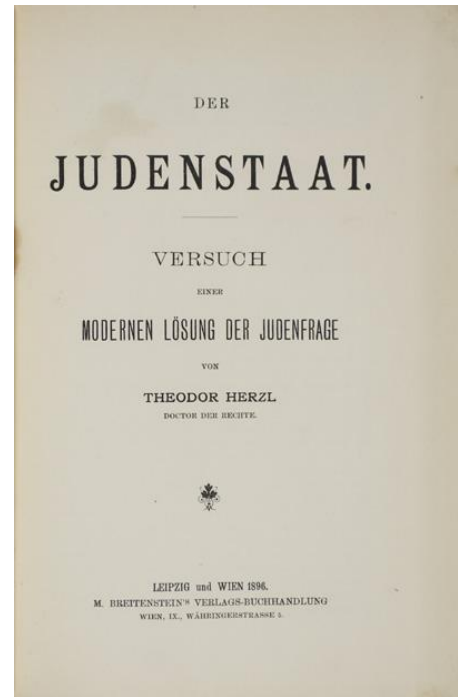
Herzl Revisited

Cateva observatii pe marginea cartii *Der Judenstaat* de Theodor Herzl

Getta Neumann

Lectura celebrei scrieri a lui Theodor Herzl, *Der Judenstaat*, manifestul fondator al sionismului, citata deseori, dar rareori citita, s-a dovedit pasionanta pentru grupul meu de lectura.

Theodor Herzl (Herzl Tivadar), s-a nascut din parinti evrei, vorbitori de limba germana, la Pesta, in anul 1860. A devenit Bar Mitzvah in templul din Dohany utca, dar a crescut intr-o familie cu valori laice, care trata traditia si religia cu un usor dispret. Dupa studii de drept si o scurta cariera de avocat, Herzl este atras de literatura, dramaturgie si jurnalistica. In perioada cand este corespondent al ziarului vienez *Neue Freie Presse*, Herzl este martor la manifestatii impotriva capitanului Alfred Dreyfus, acuzat pe nedrept de tradare de patrie. Se pare ca tipetele gloatei "Moarte evreilor !" au fost imboldul hotarator pentru cautarea unei solutii pentru "die Judenfrage", (problema evreiasca), dar succesul antisemitismului virulent propagat de Karl Lügner la Viena putea sa fi fost de asemenea determinant.

Ideea intemeierii unui stat al evreilor incolteste in tanarul literat si jurnalist de succes care luase si conversiunea la crestianism in considerare ca o eventuala solutie. In 1896 publica *Statul evreilor*, in 1897 organizeaza impreuna cu Oskar Marmorek si Max Nordau primul Congres Mondial Sionist la Basel (precedat in 1881, la Focsani, de Congresul Uniunilor sioniste din Romania). Theodor Herzl devine motorul si conducatorul miscarii sioniste. Ideea intoarcerii pe teritoriul biblic nu-i apartine. Jurnalistul Nathan Birnbaum fondase la Viena, la varsta de 19 ani, déjà in 1883, *Kadimah*, prima asociatie studenteasca sionista. Alti precursori au fost Moses Hess si Leo Pinsker, dar Herzl a stiut sa confere acestui mesaj o forta persuasiva.

Nu voi insista asupra continutului [cartii](#), asupra viziunii profetice, a argumentatiei stralucite, asupra formularilor pregnante. Expresia lui Herzl "Wir sind ein Volk, ein Volk." (Noi suntem o natiune, o natiune), in care rasuna ecoul rugaciunii de *Shema - Adonai Elohenu, Adonai ehad* -, a inspirat multi care erau constienti de necesitatea de a gasi o cale de iesire din dezolarea si mizeria evreilor. Herzl a imaginat o tara a carei suveranitate trebuia sa fie garantata prin dreptul international, o tara fara exploatare, in care fiecare are de lucru, iar ziua de munca este de sapte ore.

Motivatia principala pentru aceasta imensa intreprindere este, desigur, situatia disperata a evreilor. Herzl era patruns de sentimentul profetic al unei catastrofe care se va abate asupra evreimii din Europa.

Este surprinzător cum, atunci când analizează cauzele antisemitismului, Herzl este marcat de clișeele antisemite și le adoptă într-o formă de *Selbsthass* (ura de sine). Evreii din est care căutau un refugiu în fața pogromurilor sunt judecați fără cruțare: aceștia sunt săraci, au o cultură înapoiată, vorbesc un "jargon degenerat" (idis), provoacă antisemitismul și îl introduc și acolo unde nu există. Iar evreii din vest reprezintă o concurență pentru restul populației, ca o consecință a emancipăției care le-a fost acordată cu atata "generozitate". Internalizând stereotipurile antisemite, Herzl justifică antisemitismul !

Sunt și alte elemente neașteptate, pentru mine cel puțin. În acest manifest nu se menționează deloc existența unei populații autohtone pe teritoriul Palestinei, cu toate că Herzl a petrecut câteva săptămâni acolo. Utilizarea limbii ebraice îi se pare o imposibilitate (scurt timp după publicarea cărții, își va schimba totuși părerea). Forma de guvernare politică adecvată ar fi o republică aristocratică în care politica se face de sus în jos, o reprezentare firească când ne amintim că Herzl era numit și aclamat de mulți ca Moise sau ca "der König der Juden".

Am avut ocazia să ascult o conferință ținută de prof. Dr. Julius Schoeps, directorul Centrului Moses Mendelsohn la Universitatea din Potsdam, despre "Der jüdische Dandy. Die Selbstinszenierung des Theodor Herzl." Herzl era un maestru al punerii în scenă. Era un bărbat frumos, cu o barbă lungă și neagră, cu privirea și postura romantică, cu ținută elegantă. A insistat ca participanții la Congresul din Basel să fie îmbracați festiv. În jurnalul său se arată preocupat de infatisarea sa și este atent la cele mai mici detalii vestimentare. Era fără îndoială egocentric, dar, în același timp, gata să-și daruiască întreaga energie, întreaga putere și viața pentru cauza nobilă careia i s-a dedicat.

Nimic nu-i diminuează talia de geniu și semnificația lui pentru poporul evreu. Da, era convins de propria sa importanță, era un om cu o misiune. Apariția sionismului a fost un proces complex, iar cristalizarea imensului proiect - statul Israel - este în continuă evoluție.